

Dějiny Číny II a Dějiny moderní Číny

Stručná charakteristika

Devatenácté století bylo pro Čínu zlomovým obdobím. Druhý nejdéle trvající stát v historii musel sklonit hlavu před technickou vyspělostí západních mocností a přistoupit na vnučené nerovné podmínky. Nadále zhoršující se situace vyústila v pád kdysi slavného císařství na počátku století dvacátého. Avšak ani toto století nepřineslo Číně tolik potřebný klid. Neslo se v duchu neustálých bojů, velkého utrpení a jednoho z největších experimentů v lidských dějinách. Přes to všechno byla Čína schopna se vrátit mezi světové velmoci.

Cíle předmětu

Cílem kurzu je seznámit studenty s dějinnými událostmi v Číně od první opiové války v 19. století do r. 1989 a analyzovat jejich dopad na současnou čínskou společnost a vnitřní i zahraniční politiku ČLR. V průběhu jednotlivých přednášek tématicky zaměřených na nejvýznamnější mezníky čínské historie, budou studenti konfrontovat přednášenou problematiku se svými poznatky načerpanými z odborné literatury, jejichž základní znalost prokáží v rámci zkoušky.

Na konci tohoto kurzu bude student schopen:

- Orientovat se v hlavním událostem moderních čínských dějin
- na základě nabytých znalostí interpretovat tyto události v širším společenském a politickém kontextu
- objasnit proces zaostávání Číny za euro-americkým světem
- popsat příčiny pádu císařské Číny a vystihnout v základních rysech problematiku budování Čínské republiky
- charakterizovat průběh Druhé světové války na Dálném východě
- popsat proces převzetí moci v Číně Komunistickou stranou Číny v čele s Mao Zedongem a analyzovat specifika čínského komunismu
- porozumět pozici ČLR na počátku 21. století

Požadavky

Znalost anglického jazyka. Kvůli nedostatku českých publikací, bude část doporučené literatury v AJ.

Přednášky

1. Úvodní hodina

2. Počátek konce – Opiové války

- a) Příčiny
- b) Zájmy účastníků
- c) Průběh bojů a jednání
- d) Následky

3. Ztráta mandátu Nebes

- a) Rebelie
- b) Císařovna Dowager Cixi
- c) Sino-japonská válka
- d) Poslední císař

4. Čínská revoluce

- a) První světová válka na Dálném východě
- b) Sunjatsen, Kuomintang a Čankajšek
- c) Komunistická strana Číny
- d) Boj o přežití - rolníci

5. Občanská válka

- a) Politický souboj
- b) Zahraniční koncese
- c) Dlouhý pochod
- d) Vzestup Mao Ce-tunga

6 + 7. Druhá sino-japonská válka 1937-1945

- a) Vpád Japonců
- b) Nankingský masakr
- c) Loutkový stát Mandžukuo
- d) Druhá světová válka na Dálném východě
- e) Křehká spolupráce KMT a KSČ
- f) Územní zisky

7. Poslední tažení Kuomintangu

- a) Obnovení občanské války
- b) Zájmy zahraničních mocností
- c) Úprk na Taiwan
- d) Vyhlášení ČLR

8. 50. léta

- a) Mao Ce-tung upevňuje pozici
- b) Roky kampaní
- c) Velký skok vpřed

9. 60. a 70. léta

- a) Tvrdý dopad Velkého skoku
- b) Mao v ústraní
- c) Hrůzy kulturní revoluce

10. Kult osobnosti

- a) Propaganda
- b) Postavení ČLR ve světě
- c) Naděje lepších zítřků

11. Ekonomický boom

- a) 80. léta

- b) Komunismus s čínskou charakteristikou
- c) Tian'anmen

12. Náměstí nebeského klidu

- a) Následky a dědictví
- b) Reakce ve světě
- c) Odkaz Deng Xiaopinga

Hodnocení

Kurz je zakončen zkouškou nebo kolokviem.

Zakončení pro zkoušku

- Písemný test
- Ústní zkouška testující znalosti z dějin Číny. Student na zkoušku přinese seznam 7 knih z doporučené literatury (po domluvě lze vybrat i jiné tituly, Vaše návrhy jsou vítány)

Zakončení pro kolokvium

- Písemný test

Materiály

Povinná a doporučená literatura viz níže

Povinná literatura:

- BAKEŠOVÁ, Ivana. Čína ve XX. století. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 218 s. ISBN 80-244-0611-X.
- BAKEŠOVÁ, Ivana. Čína ve XX. století. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. 125 s. ISBN 80-244-0251-3.
- FAIRBANK, John King. Dějiny Číny. Praha: Lidové noviny, 1998. 656 s. ISBN 80-7106-249-9.
- CHANG, Yong a Jon HALLIDAY. Mao :příběh, který možná neznáte. Translated by Michaela Ponocná. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský, 2006. 719 s. ISBN 80-7306-272-0.
- CHANG, Yong. Divoké labutě. Praha : Knižní klub, 1996. ISBN 80-7176-389-6.

Doporučená literatura:

19. století

W. Travis Hanes III and Frank Sanello. *Opium wars : the addiction of one empire and the corruption of another*, Naperville, Ill. : Sourcebooks, 2002.

Julia Lovell. *The opium war : drugs, dreams and the making of China*, London : Picador, 2011.

Edgar Holt. *The Opium Wars in China*, London : Putnam, 1964.

Jung Chang. *Empress Dowager Cixi : the concubine who launched modern China*, London : Jonathan Cape, 2013.

Jack Gray, *Rebellions and revolutions : China from the 1800s to 2000*, Oxford : Oxford University Press, 2003.

Diana Preston. *The boxer rebellion : the dramatic story of China's war on foreigners that shook the world in the summer of 1900*, New York : Walker, 2000.

Tobie Meyer-Fong. *What remains : coming to terms with civil war in 19th century China*, Stanford, California : Stanford University Press, 2013.

David G. Atwill. *The Chinese sultanate : Islam, ethnicity, and the Panthay Rebellion in southwest China, 1856-1873*, Stanford, Calif. : Stanford University Press, 2005.

R.D. Jenks. *Insurgency and social disorder in Guizhou : the "Miao" Rebellion, 1854-1873*, Honolulu : University of Hawaii Press, 1994.

Stewart Lone. *Daily lives of civilians in wartime Asia : from the Taiping Rebellion to the Vietnam War*, Westport, Conn. : Greenwood Press, 2007.

John R. Haddad. *America's first adventure in China : trade, treaties, opium, and salvation*, Philadelphia : Temple University Press, 2013.

Wensheng Wang. *White Lotus rebels and south China pirates : crisis and reform in the Qing empire*, Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 2014.

Jonathan D. Spence. *God's Chinese son : the Taiping Heavenly Kingdom of Hong Xiuquan*, New York : W.W. Norton, 1996.

R. Keith Schoppa. *Revolution and its past : identities and change in modern Chinese history*, Upper Saddle River, NJ, London : Prentice hall, 2006.

20. století

Israel Epstein. *Woman in world history : life and times of Soong Ching Ling (Mme. Sun Yatsen)*, Beijing, China : New World Press : 1995.

Yuan-Tsung Chen. *Return to the middle kingdom : one family, three revolutionaries, and the birth of modern China*, New York : Union Square Press, 2008.

Ishikawa Yoshihiro. *The formation of the Chinese Communist Party*, New York : Columbia University Press, c2013.

Marie-Claire Bergère. *Sun Yat-sen*, Stanford, Calif : Stanford University Press, 1998.

Delia Davin. *Mao Zedong*, Stroud : Sutton, 1997.

Jonathan Clements. *Mao Zedong*, London : Haus, 2006.

Rebecca E. Karl. *Mao Zedong and China in the twentieth-century world : a concise history*, Durham [NC] : Duke University Press, 2010.

Jonathan Fenby. *Chiang Kai-shek: China's generalissimo and the nation he lost*, New York : Carroll & Graf, 2004, c2003.

Hannah Pakula. *The last empress : Madame Chiang Kai-Shek and the birth of modern China*, London : Weidenfeld & Nicolson, 2010.

Harrison E. Salisbury. *The Long March : the untold story*, London : Macmillan, 1985.

Dick Wilson. *The long march, 1935 : the epic of Chinese communism's survival*, Harmondsworth (etc.) : Penguin, 1977.

Zhang Kaiyuan. *Eyewitnesses to massacre : American missionaries bear witness to Japanese atrocities in Nanjing*, Armonk, N.Y. : M.E. Sharpe, 2001.

- Joshua A. Fogel. *The Nanjing Massacre in history and historiography*, Berkeley : University of California Press, 2000.
- Diana Lary. *The Chinese people at war : human suffering and social transformation, 1937-1945*, New York : Cambridge University Press, 2010.
- Odd Arne Westad. *Decisive encounters : the Chinese Civil War, 1946-1950*, Stanford, Calif. : Stanford University Press, 2003.
- Odd Arne Westad. *Cold war and revolution : Soviet-American rivalry and the origins of the Chinese civil war, 1944-1946*, New York : Columbia University Press, 1993.
- Frederick C. Teiwes with Warren Sun. *China's road to disaster : Mao, central politicians, and provincial leaders in the unfolding of the Great Leap Forward, 1955-1959*, Armonk, N.Y. : M.E. Sharpe, 1999.
- D. Bachman. *Bureaucracy, economy and leadership in China : the institutional origins of the Great Leap Forward*, Cambridge : Cambridge University Press, 1991.
- Kimberley Ens Manning and Felix Wemheuer. *Eating bitterness : new perspectives on China's Great Leap Forward and famine*, Vancouver : UBC Press, 2011.
- Michael Schoenhals (ed.) *China's Cultural Revolution, 1966-1969 : not a dinner party*, Armonk, N.Y. : M.E. Sharpe, 1996.
- David Pietrusza. *The Chinese Cultural Revolution*, San Diego, Calif : Lucent Books, 1996.
- Xiaowei Zang. *Children of the cultural revolution : family life and political behavior in Mao's China*, Boulder, Colo. (USA): Westview Press, 2000.
- Chihua Wen. *Red mirror : children of China's cultural revolution*, Westview, 1995.
- Yang Xiguang and Susan McFadden. *Captive spirits : prisoners of the Cultural Revolution*, Hong Kong ; New York : Oxford University Press, 1997.
- Gao Yuan. *Born red : a chronicle of the Cultural Revolution*, Stanford, Calif : Stanford University Press, 1987.
- Winston L.Y. Yang and Marsha L. Wagner, *Tiananmen : China's struggle for democracy : its prelude, development, aftermath, and impact*, Baltimore : University of Maryland School of Law, 1990.
- Charlie Hore, *The road to Tiananmen Square*, London : Bookmarks, 1991.
- Dingxin Zhao. *The power of Tiananmen : state-society relations and the 1989 Beijing student movement*, Chicago, Ill. : University of Chicago Press, 2004.
- Glen Peterson, Ruth Hayhoe, and Yongling Lu (ed.) *Education, culture, and identity in twentieth-century China*, Ann Arbor : University of Michigan Press, 2001.
- Philip J Cunningham. *Tiananmen moon : inside the Chinese student uprising of 1989*, Lanham : Rowman & Littlefield, 2014.
- Ruan Ming, *Deng Xiaoping : chronicle of an empire*, Boulder : Westview Press, 1994.
- David Goodman, *Deng Xiaoping*, London : Cardinal, 1990.
- June Grasso, Jay Corrin, and Michael Kort. *Modernization and revolution in China : from the Opium Wars to world power*, Armonk, N.Y. : M.E. Sharpe, 2004.

